

"Sual: Eskiler bizden âlâ veya bizim gibi. Gelenler bizden daha fena gelecekler." sual ve cevabı açıklar mısınız?

"S - Eskiler bizden âlâ veya bizim gibi. Gelenler bizden daha fena gelecekler."

"C - Ey Türkler ve Kürtler! Acaba şimdi bir miting yapsam, sizin bin sene evvelki ecdadınızı ve iki asır sonraki evlâtlarınızı şu gürültü-hâne olan asr-ı hâzır meclisine dâvet etsem; acaba sağ tarafta saf tutan eski ecdadınız demeyecekler mi:"

"Hey mirasyedi yaramaz çocuklar! Netice-i hayatımız siz misiniz? Heyhât! Bizi akim bir kıyas ettiniz, bizi kısır bıraktınız."

Burada Üstad Hazretleri geçmiş ve gelecek arasında köprü vazifesini gören kendi dönemini ikaz ve ihtar ile uyandırmaya çalışıyor.

Şayet siz ümitsizlik ve tembellik ile gayret etmeyip atıl kalırsanız, geçmişin mirasını gelecek nesle aktaramaz kısır ve verimsiz bir dönem olursunuz. Geçmiş nesiller sizi akim ve kısır diye suçlarken, *-çünkü geçmişin güzelliklerini gelecek nesle hakkı ile aktaramadınız-* gelecek nesiller ise size tembel ve verimsiz diye şikayette bulunacaklar. Her iki tarafın ithamından kurtulmanın yegane çaresi gayret ve mücadele ile dine sahip çıkmanızdır, diyerek kendi dönemini ikaz ediyor. Buradaki **"kısır"** ifadesi ahlak ve inanç konusunda iki nesil arasında iletken olunamamasıdır.

"Hem de sol tarafında duran ve şehristân-ı istikbâlden gelen evlâtlarınız, sağdaki ecdatlarınızı tasdik ederek demeyecekler mi ki:"

"Ey tembel pederler! Siz misiniz hayatımızın suğrâ ve kübrâsı? Siz misiniz şu şanlı ecdadımızla bizi rapt eden rabıtamızın hadd-i evsatı? Heyhât! Ne kadar hakikatsiz ve karıştırmacı ve müşağabeli bir kıyas oldunuz!" (1)

Üstad burada mantık ilmi çerçevesinde bir değerlendirme yapmaktadır.

Kıyasın birden fazla mukaddimesi arasında tekrar eden kelimeye **hadd-i evsat**, neticenin mevzuuna/öznesine **haddi esğar**, neticenin mahmulüne(nahivde: haber) de **hadd-i ekber** denir. Kendisinde haddi esğar bulunana *suğra*, hadd-i ekber bulunana da *kübra* denir. Suğra ve kübradan meydana gelen hey'ete ise *şekil* denir.

Meselâ: **(لان العالم)**Âlem hâdistir. Bunu, bu dâvayı isbat için: **(وكل متغير حادث)** "her mütegayyir hâdistir" dediğimizde: Âlem, "hadd-i asgar"; hâdis, "hadd-i ekber", mütegayyir, "hadd-i evsat" olur. **(فالعالم حادث)** "Öyleyse alem mutegayyirdir" cümlesi ise neticedir. Zaten müddeâ ile netice aynıdır.

- **İşte Üstad burada şunu demek istemiştir:** Hazır olan şimdiki nesil bir hadd-i evsattır ki, geçmiş ecdadımızla gelecek neslimiz arasında bir karşılaştırma imkanı veren bir unsurdur.

- Buna göre Üstad'ın muhatabı olan -söz gelişi- bizler bir hadd-i evsatız. Ecdadımızla çocuklarımızı birleştiren bir ortak paydayız.

Ecdadımız bizim suğramızdır, gelecek neslimiz bizim kübramızdır. Fakat diğer yandan biz, ecdadımızla ilişkimiz açısından *suğra*, gelecek neslimizle olan ilişkimiz açısından da *kübrayız*. Çünkü hadd-i evsat yukarıda görüldüğü üzere, hem suğrada hem kübrada yer alan ortak terimdir.

"Siz misiniz hayatımızın suğra ve kübrası?" ifadesi buna işarettir.

- Üstad'ın ifadelerini mantık açısından bir kıyas şeklinde ifade edecek olursak şöyle diyebiliriz:

"Bizim ecdadımız iyidir"(müddeâ/dava), Çünkü "ecdadımız çalışkandır"(suğra), "her çalışkan iyidir"(kübra), "öyleyse ecdadımız da iyidir."(netice).

Burada hadd-i evsat: "Çalışkan" kavramıdır.

Ne var ki gelecek nesil bizim için "çalışkan ecdadımız" diyemeyecektir. Çünkü nişanımız çalışkanlık değil, tembelliktir.

Bunu ifade etmek için Üstad gelecek nesli konuşturuyor:

"Ey tembel pederler! Siz misiniz hayatımızın suğra ve kübrası? Siz misiniz şu şanlı ecdadımızla bizi rabteden rabitamızın haddi evsatı?"

(1) bk. [Münazarat, Sualler ve Cevaplar.](#)